

Norsk Hekkefugltaksering - noen resultater fra de fem første årene

MAGNE HUSBY, STEINAR STUEFLOTTEN & PER INGE VÆRNESBRANDEN

Husby, M., Stueflotten, S. & Værnesbranden, P.I. 2000. Norsk hekkefugltaksering - noen resultater fra de fem første årene. *Natur i Østfold 19(1)*: 110-112.

Norsk Hekkefugltaksering er et NOF-prosjekt som startet i 1995. Det takseres for tiden ca 60 ruter á 20 punkter årlig, noe som omfatter registreringer av ca 15000 par fugler av over 150 ulike fuglearter. Noen titalls av disse artene foreligger nå i store nok antall til at bestandstrender kan beregnes. Vi trenger imidlertid mange flere deltakere – det vil gi større datamengder og øke verdien til prosjektet ytterligere.

Hovedhensikten med prosjektet er å skaffe kunnskaper om fuglearters bestandssituasjon og endringer fra år til år. Effektivt arbeid med å bevare det biologiske mangfoldet hos fugl krever gode kunnskaper om artenes økologi og bestandsutvikling. Fuglearters tilbakegang kan indikere dårlig «helsetilstand» i økosystemer, noe som igjen kan påvirke menneskers helse og livskvalitet. Fuglene virker dermed som et varslingsystem på om naturen fungerer tilfredsstillende. Fugler er spesielt godt egnet til overvåking ettersom de representerer et bredt spekter av ulike økologiske tilpasninger. En artsgruppes tilbakegang kan dermed gi informasjon om hva som er galt. Fugler er vurdert til å være godt egnet til overvåking av de viktigste trusler mot det biologiske mangfoldet i mange naturtyper.

Organisering

I hvert fylke er det en koordinator. Vedkommende skal delta i prosjektet og samtidig være en pådriver og inspirator ovenfor NOF-medlemmer i arbeidet med å skaffe flere deltakere. Fylkeskoordinator i Østfold er: Lennart Fløseth, Balaklava 7, 1513 Moss, tlf. 69 27 02 00.

Etter hver feltsesong sender deltakerne skjemaene direkte inn til prosjektansvarlig, og vil automatisk få tilsendt nye skjema sammen med prosjektets årsrapport til neste feltsesong.

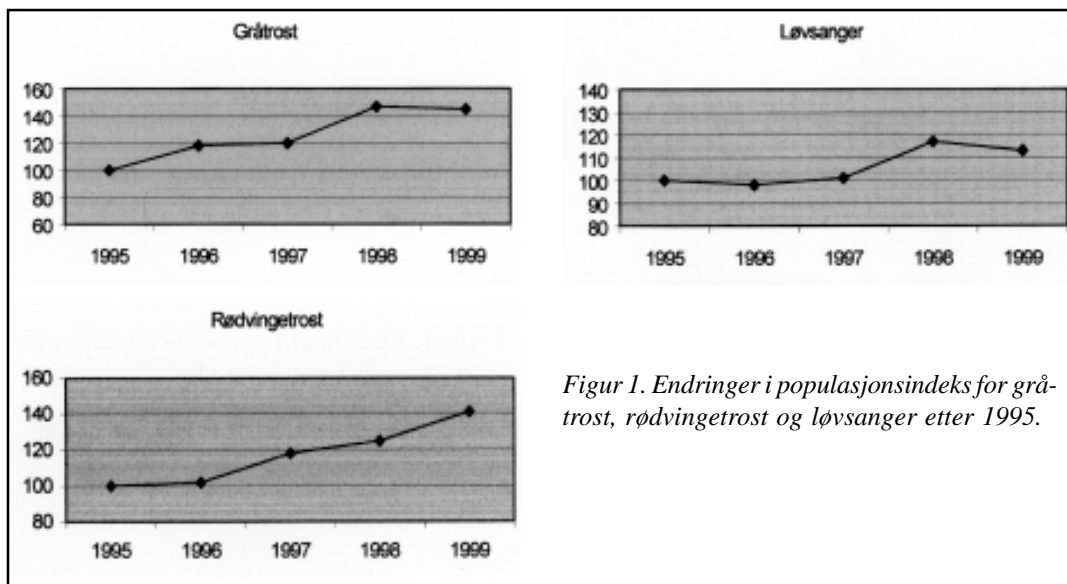
Metodik

Metodikken er svært likt den metodikken som brukes for tilsvarende prosjekter i andre euro-

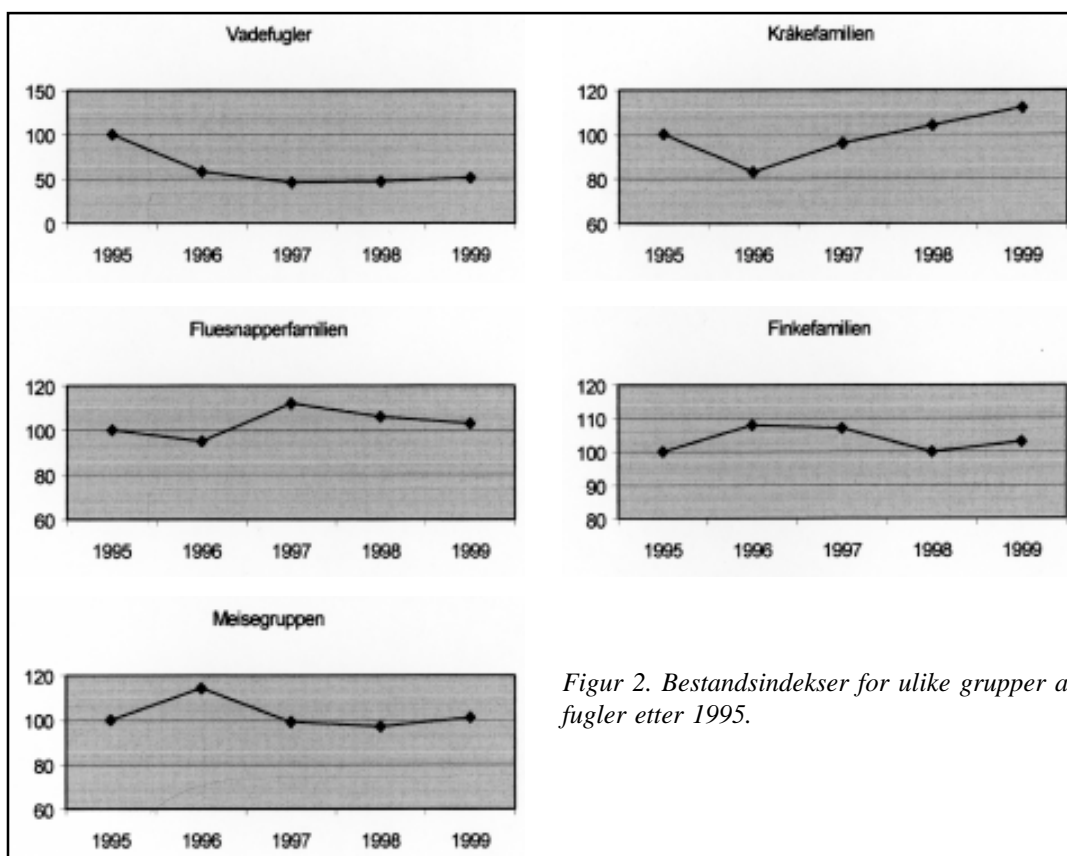
peiske land. I stikkordsform nevnes nedenfor noen viktige punkter. For flere detaljer henvises det til eget metodehefte som sendes ut til alle nye deltakere, eller internettadresse: <http://www.uio.no/~csteel/nof>

- Takseringene foretas i ruter (= fritt valgt strekning) á 20 punkter (færre hvis nødvendig). Pass på å få nok avstand mellom punktene (min. 350 m i åpent terreng).
- Nøyaktig fem minutter med taksering på hvert punkt.
- Takseringene skal foretas mellom klokka 04 og 09 (10) om morgenen.
- Samme rute og punkter må takseres av samme person på samme tid hvert år (± 7 dager, ± 30 min) for å benyttes i analysen av bestandsutvikling.
- Hver rute takseres bare en gang hvert år.
- Enheten i registreringene er antall par (ikke individ), og de registreres etter beste evne innenfor og utenfor 50m avstand fra punktet.

Figur 1. Endringer i populasjonsindeks for gråtrost, rødvingetrost og løvsanger etter 1995.

Figur 2. Bestandsindekser for ulike grupper av fugler etter 1995.

Noen poster i skjemaene som skal sendes inn skal kun fylles ut første år. Det vil derfor bli mindre papirarbeid allerede andre året. Dagens skjema er oversiktlige å fylle ut, og papirarbeidet er såpass lettvinnt at det ikke bør skremme noen fra å delta.

Fra de 22 rutene taksert både i 1995 og 1996, var det tre arter som ble registrert i minimum 20 ruter. Årlig indeks etter 1995 er grafisk presentert i Figur 1, og viser at trosteartene gråtrost og rødvingetrost hadde markerte bestandsøkninger i perioden 1995-99. Løvsangerbestandene var meget stabile tom 1997, men viste litt økning i 1998 og svak nedgang igjen i 1999.

Figur 2 presenterer bestandsindekser for ulike fuglegrupper i forhold til systematisk tilhørighet. Negative bestandstrender over femårsperioden ble funnet hos vadere, meisegruppen (meisefamilien pluss stjertmeis, spettmeis og trekryper) og finkefamilien, men ingen endringer var statistisk signifikante. Positive bestandstrender over femårsperioden ble funnet hos fluesnapperfamilien og kråkefamilien. Det går fram av figurene at indeksverdiene har variert litt opp og ned fra år til år hos de fleste grupper, og endringene for artsgruppene presentert her var ikke statistisk signifikante. Erlefamilien og trostefamilien hadde imidlertid signifikante økninger i bestandene.

Vi trenger DEG som deltaker!

Dagens deltakere har vært flinke til å støtte opp om prosjektet, og mange gir også positive tilbakemeldinger til sin opplevelse av feltarbeidet og de tilbakemeldinger som gis fra prosjektledelsen. Det trengs imidlertid mange flere deltakere. Kan du bestemme de fuglene som finnes i ditt nærområde på utseende og lyd, har vi bruk for ditt bidrag. Som deltaker vil du få spennende morgentimer i felt (den beste tiden i døgnet for de fleste arter), bedre mulighet til å følge bestandsendringer i ditt nærmiljø, samt at du får tilsendt en årsrapport om prosjektet med en oppdatert oversikt over hvordan de norske fuglepopulasjoner endres. Det vil etter denne feltsesongen også bli trukket ut en vinner blant deltakerne som sender inn fullstendig utfylt skjema innen tidsfristen 1. september. Vinnerjansen øker med antall takserte ruter, og bokpremien (Svensk fugleatlas med bestandstrender og omtaler av endringer i de svenske fuglebestander) til en verdi av kr 598, er sponset av Norsk Naturbokhandel. Så meld deg på du også, enten til din fylkeskoordinator eller direkte til prosjektleder Magne Husby (7630 Åsen eller magne.husby@hint.no). De enkelte fylker kan presenteres med egne indeksskurver hvis materialmengdene blir store nok. Egne kurver lages i år for både Nordland og Nord-Trøndelag, så det bør være noe å strekke seg etter for flere fylker.